РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Ван Цзяніна

на тему

«Жанрово-стильова еволюція вокальної творчості композиторів провінції Хебей XX-початку XXI століть в контексті інтеграції національних та європейських традицій»,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 02 – «Культура і мистецтво»
за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво»

Актуальність теми дисертації.

Дисертант обрав для дослідження вокальне мистецтво провінції Хебей, професійний розвиток якого відбувався під впливами суспільних і художніх процесів країни та внутрішньо китайської і міжкультурної творчої співпраці. у Вокальна культура провінції Хебей обрана для аналізу головно тому, що тут сформувалась плеяда талановитих композиторів, рівень вокальної творчості яких презентує довершені зразки високопрофесійних художніх творів. Ван Цзянін вказує, що хоча провідні композитори краю, зокрема Ян Су (опера «Сестра Цзян») і Луань Кая (опера «Гора Іменшань») активно звертаються й до інших жанрів, передусім до опери, але в самому трактуванні інших синтетичних жанрів, пов'язаних зі словом, пісенність виступає як одна з конститутивних ознак їх стилю. Творчість усіх композиторів провінції презентує провідну тенденцію у виборі жанрів - створення сольних авторських пісень, а також перекладень та аранжувань величезної кількості народних пісень своєї та сусідніх провінцій. Відтак з повною переконаністю можна стверджувати, що пісенність стала для них провідним способом мислення, не лише в музиці зі словом, але навіть і в інструментальній, і в симфонічній музиці, сформувала образно-тематичні і стильові вектори еволюції усієї вокальної творчості композиторів провінції Хебей XX-початку XXI століть..

Мета, завдання, методи дослідження, структура дисертації підпорядковані основній концепції дисертаційного дослідження, що полягає у вивченні жанрової специфіки та стильової еволюції вокальної творчості композиторів провінції Хебей.

Відтак, **об'єктом** дослідження постає вокальне мистецтво Китаю.

Предмет – вокальна творчість композиторів провінції Хебей у контексті жанрово-стильової еволюції.

Матеріалом дослідження слугували вокальні пісні композиторів провінції Хебей різних жанрів, а також матеріали інтерв'ювання та китайські періодичні видання.

Значною є і **наукова новизна** представленої дисертації, яка полягає в охопленні вельми об'ємного емпіричного матеріалу, опрацюванні численних пресових джерел, особистих рефлексій і оцінок композиторів. Серед зазначених самим автором новацій його праці спеціально виокремлю наступні:

У дисертації *вперше:*

- здійснено комплексний аналіз вокальної творчості провінції Хебей;
- висвітлено значення доробку її педагогів, методистів, науковців і виконавців;
- доведено спирання композиторів провінції Хебей на національні традиції в синергії із застосуванням сучасних композиторських технік;
- обґрунтовано і доведено створення у провінції професійної вокальної школи та розроблено її структурну модель;
- визначено динаміку жанрових та образно стильових концепцій їх творчості;
- доведено *інклюзивне становище* сучасного китайського вокального мистецтва в його імплікативному симбіозі з академічним інструментальним;
- уведено до наукового обігу ряд невідомих вокальних творів. (с. 26-27).

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів Основні положення та висновки та аналітичний матеріал дисертації можуть бути використаними в подальших дослідженнях із проблем музичної культури та вокального мистецтва Китаю, сприятимуть поглибленню знань з історії світової музичної культури, можуть бути застосованими в лекційних курсах «Історія світової музичної культури», «Історія вокального мистецтва», «Вокальне виконавство та інтерпретація», «Музичні стилі та жанри», «Аналіз музичних творів». Матеріали дисертації та теоретичні результати можуть застосовуватись сольними та ансамблевими виконавцями-вокалістами, а також дослідниками вокального мистецтва, стати підґрунтям для подальшого вивчення означеної проблематики та при викладанні музикознавчих дисциплін для студентів вокальних факультетів у музичних коледжах та академіях в Україні та Китаї.

Наукове дослідження було виконано здобувачем аспірантурі Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка відповідно до плану наукових робіт Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка на 2020 – 2025 рр. під керівництвом Антонюк Ірини Миколаївни, кандидатки мистецтвознавства, доцентки, професора кафедри історії музики. За своїм змістом дисертаційна робота здобувача відповідає Темі № 5 «Позаєвропейські артефакти музичної культури минулого і сучасності». Тема змінена в уточненому формулюванні рішенням Вченої ради Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка 2025 р., протокол № 2 від 27. 02. 2025р.

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача.

У своєму дослідженні «Жанрово-стильова еволюція вокальної творчості композиторів провінції Хебей XX-початку XXI століть в контексті інтеграції національних та європейських традицій». Ван Цзянін дотримався принципів академічної доброчесності. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

Надана достовірна інформація щодо методів і результатів досліджень, джерел використаної інформації та власну наукову діяльність. У дисертації відсутній плагіат, як оприлюднення наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження, або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства.

Структура дисертації підпорядкована її меті та завданням: Робота складається зі вступу, трьох розділів із внутрішнім поділом на підрозділи, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 256 сторінок, із них основного тексту – 184 сторінки. Список використаних джерел включає 208 найменувань, із них 19 – іноземними мовами.

У **вступі** окреслені актуальність, мета, завдання, об'єкт, предмет, матеріали дослідження.

Перший розділ «Теоретико-мистецтвознавчі засади дослідження вокального мистецтва провінції Хебей» представляє низку найважливіших наукових праць китайських, українських авторів та вчених інших країн, в яких розглянуто різні аспекти вокального мистецтва Китаю і провінції Хебей. Окрім досліджень, конкретно пов'язаних з локальною вокальною культурою, в дисертації подано огляд праць, дотичних до головної теми в різних ракурсах: розглядають розбудову освітніх процесів у Китаї та в провінції; висвітлюють важливі філософські та культурологічні проблеми, в рамках яких формувалось вокальне мистецтво Китаю; присвячені процесам глобалізації, інтеграції китайської музики у світовий простір та міжкультурних взаємин; мистецтвознавчі розвідки з проблем вокального мистецтва і концертно-педагогічної діяльності в провінції зарубіжних і китайських співаків. Важливими для реконструкції усієї панорами музичного життя провінції стали матеріали періодичних, довідникових та енциклопедичних видань; інтерв'ювання визначних співаків та композиторів, сукупний аналіз яких дозволив визначити тенденції і прямування їх творчості.

У **другому розділі** «Становлення вокальної педагогіки та вокальної школи у провінції Хебей у світлі взаємодії національних і європейських традицій» здійснено огляд провідних тенденцій мистецького життя провінції на суспільно-політичному та соціокультурному тлі краю. Особлива увага приділяється концертній діяльності видатних зарубіжних, у т. ч. українських співаків. Концепція розділу ґрунтується на філософських поглядах А. Бергсона про існування двох типів суспільств: закритого і відкритого, перспективність останнього з яких полягає у розкритті потенціалу окремих особистостей через пізнання світових надбань.

Виявлено персоналії і досліджено специфіку концертної, педагогічної та лекторської діяльності визначних західних співаків і педагогів у Чунціні та Шицзячжуані. Досліджено та охарактеризовано діяльність найвидатніших китайських педагогів, таких як Су Ши Ліна, Шень Сяна, Го Шучжень та ін. та їх досягнення у художньо-естетичній досконалості виконання, ефективності їх методик і тяглості застосування педагогічних принципів у поколіннях учнів-послідовників. Особлива увага звертається на багатогранну діяльність Ян Су, у композиторській, виконавській, науковій сферах, як суспільний діяч, адміністратор, актор, співак, інструменталіст, танцюрист і художній декламатор.

У **третьому розділі** «Жанрово-стильові ознаки вокальної творчості композиторів провінції Хебей в контексті інтеграції національних та європейських традицій» здійснено детальний аналіз вокальних творів академічного спрямування Ян Су, Луань Кая, Ван Чжисіня, Шен Ванчуня а також артефактів у сфері джазової і популярної музики Лу Яньвея і Хуслєна. Виокремлено провідні тематичні групи пісень: відображення картин природи провінції, оспівування ліричних почуттів, любові до Батьківщини, загалом патріотичної тематики. Окремо зазначено важливість жанру обробок народних пісень (серед них унікальних давніх релігійних пісень) провінції.

Здійснено теоретичний аналіз оригінальних пісень Ян Су, та пісень з його опери «Сестра Цзян», а також камерно-вокального доробку Луань Кая, Ван Чжисіня, Чжана Ханьхуея, Шен Ванчуня. На цій основі визначено традиційні засади індивідуального композиторського письма та розвиненість новаторських знахідок, підсумовано еволюційні ознаки вокальної творчості композиторів провінції Хебей.

Завершують роботу об'ємні структуровані **висновки**, що вповні відображають результати дослідження і достатнє обгрунтування авторської концепції. Використання у вокальній творчості композиторів провінції Хебей народних пісень має важливе значення для виявлення впливу музичної культури на сучасне суспільство, ознак синтезу у вокальній творчості традиційного і сучасного в добу глобалізації, важливості знаходження балансу між розвитком музичних форм, засобів музичної вражальності, еволюції стилістики.

Наукові результати дисертації висвітлені у трьох одноосібних публікаціях у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України. Також результати дисертації були апробовані на семи наукових фахових конференціях. Таким чином, наукові результати, отримані в дисертаційній роботі, повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача і відображають його змістовні домінанти.

Разом з тим, робота викликає і ряд питань та зауважень, які виникають при читанні дисертації та мисляться як природне продовження розмірковувань автора. Вони здебільшого спрямовані на уточнення і поширення її змістовного ряду:

1. У вказанні використаних матеріалів знаходимо згадку про інтерв'ю з композиторами, чиї твори аналізуються в дисертації, але їх немає ані в списку літератури, ані в самому тексті дисертації. У яких саме композиторів брав інтерв'ю дисертант і які головні висновки для змісту своєї праці він зробив на основі їх рефлексій?

2. Чи можна відзначити якусь мовно-стильову, жанрову, тематичну, суспільно зорієнтовану специфіку пісенної творчості композиторів провінції Хебей у порівнянні з іншими провінціями? Важливо з'ясувати в зв'язку з цим, чи мало вплив багате історичне минуле краю, зокрема як історичної провінції Бінчжоу в період правління династії Хань, на особливості музичної культури наступних генерацій?
3. Досить багато творів різних жанрів – як вокальних, так й інструментальних, а навіть і оперних партій – пишуться з орієнтацією на виконання певного співака (інструменталіста) або народжуються у тісній співпраці композитора й інтерпретатора. Чи може дисертант назвати приклади такої співпраці у вокальному доробку композиторів провінції Хебей?

Але, як можна зорієнтуватись із змісту зауважень і побажань рецензента, вони жодним чином не впливають на висновок про те, що рецензована кваліфікаційна наукова праця, є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на належному рівні.

Вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Ван Цзяніна «Жанрово-стильова еволюція вокальної творчості композиторів провінції Хебей XX-початку XXI століть в контексті інтеграції національних та європейських традицій» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є завершеним науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення в галузі знань 02 – «Культура і мистецтво» за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво». Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п.6 – 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Здобувач Ван Цзянін заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань в галузі знань 02 – «Культура і мистецтво» за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво».

- **Рецензент** Кияновська Л.О.
  професор, доктор мистецтвознавства
  професор кафедри історії музики
  Львівської національної музичної
  академії імені М. В. Лисенка